ЗАЦВЯРДЖАЮ
Першы намеснік начальніка галоўнага ўпраўлення па адукацыі Магілёўскага аблвыканкама
І.Г.Лашкевіч
«20» сакавіка 2023 г.

ЗАДАННІ сакавіка 2023 г.
для правядзення гарадскіх, раённых алімпіяд
па вучэбных прадметах “Беларуская мова” і “Беларуская літаратура”

Дата правядзення: 29 сакавіка 2023 г.
Час выканання заданняў: 10.00 – 12.00.

VI клас

Заданне 1. Адкажыце на пытанні.

Максімальная колькасць балаў – 5 (1 бал – за кожны правільны адказ).

1. Беларуская мова – нацыянальная мова беларускага народа. Нацыянальная мова – мова, якая з’яўляецца сродкам пісьмовых і вусных зносін нацыі. Адзначце сярод прапанаваных тэрмінаў, размеркаваўшы іх у схеме, той, які мае больш шырокае лексічнае значэнне: *“дыялектная мова”, “нацыянальная мова”, “літаратурная мова”*.

	+		=	

2. Разгорнутае выказванне адной асобы называецца ____________________.
3. Як адным словам называецца ячневая каша з мёдам, арэхамі або шкваркамі? Падказка: калядная рытуальная страва, без яе святочная вячэра губляла свой сакральны сэнс. __________________.
4. Прыгадайце, які горад быў пабудаваны для Рагнеды і Ізяслава? _________.
5. Укажыце, колькі разоў гук [а] сустракаецца ў сказе: *Аднойчы, калі моцна разгулялася мяцеліца, нехта пастукаў у акно.*_____________

Заданне 2. Прачытайце сказы. У якіх сказах род падкрэсленых назоўнікаў не адпавядае нормам сучаснай беларускай літаратурнай мовы? Запішыце словазлучэнне з такім назоўнікам у правільнай форме.

Максімальная колькасць балаў – 5
(1 бал – за кожную правільна запоўненую клетку).

Трывога за дзяцей заўсёды адгукаецца ў сэрцы пякучай боллю.	
Мясцовыя ўлады арганізавалі для жыхароў раёна аўтамабільнае ралі.	
– Які прыгожы жырафа! Якая доўгая шыя ў жырафы!	

У парку брахала невялікая сабака.	
Дождж змяніўся на град, белая гусь закрывала сваімі крыламі дзетак, спрабуючы выратаваць ад сюрпрызаў прыроды.	

Заданне 3. Настаўнік беларускай мовы і літаратуры перад адкрытым урокам сказала вучням: "Дзеці, запомніце: сёння вам прыйдзецца добра папрацаваць. Калі не ўсё будзе атрымлівацца – не перажывайце, а супакойцеся і зноў прымайцеся за справу. Тады напрыканцы занятку вы атрымаеце асалоду". **У сказах замяніце падкрэсленыя словы ці выразы фразеалагізмамі, каб сэнс выказвання не змяніўся.**

Максімальная колькасць балаў – 5 (1 бал – за кожны правільны адказ).

запомніце – ____

добра папрацаваць – ____________________________________

не перажывайце – _______________________________________

супакойцеся – ____

атрымаеце асалоду – ____________________________________

Заданне 4. Размяркуйце словы па слупках у залежнасці ад спосабу ўтварэння.

Максімальная колькасць балаў – 5 (0,5 бала за кожнае правільна размеркаванае слова).

Ціха, невысокі, нідзе, узгорак, бяздомны, знішчальнік, бялець, парашутыст, зрэдку, узбярэжны.

суфіксальны	прыставачна-суфіксальны	прыставачны

Заданне 5. Вучні напісалі сачыненне на самастойна абраную тэму. Прачытайце назвы сачыненняў і па загалоўках вызначце тып тэксту:

Максімальная колькасць балаў – 5 (0,5 бала – за кожны правільны адказ).

1. *Што такое шчасце?*________________
2. *Як мы хадзілі ў паход.* _________________
3. *Мой сябар Нікіта.* _______________
4. *Любімы хатні гадаванец.*__________________
5. *Ці патрэбна кніга ў XXI стагоддзі?*________________
6. *Як я правёў канікулы ў бабулі.*____________________
7. *Зімовы пейзаж.* _____________________
8. *Нечаканы госць.* ____________________
9. *Чужому навучайся ды свайго не цурайся.* ________________
10. *Вясна ў лесе.* ________________

Заданне 6. Запішыце словазлучэнні па-беларуску, падбіраючы кожны раз новы дзеяслоў.

Максімальная колькасць балаў – 5 (0,5 бала – за кожны правільны адказ).

Открыть окно	
Открыть заседание	
Открыть воду	
Открыть зонт	
Открыть театр	
Открыть возможность	
Открыть глаза	
Открыть заговор	
Открыть рот	
Открыть мысли	

Заданне 7. Разгледзьце ўважліва малюнак. Якому ўстойліваму выразу ён адпавядае? Складзіце невялікі тэкст, у якасці назвы запішыце ўзгаданы фразеалагізм.

Максімальная колькасць балаў – 5.

Заданне 8. Узгадайце творы, з якімі вы пазнаёміліся на ўроках беларускай літаратуры. Вызначце трэцяе лішняе ў кожным радку. Падказка: герой з іншага твора.

Максімальная колькасць балаў – 5 (1 бал – за кожны правільны адказ).

№ п/п	Героі	Трэцяе лішняе
1.	Базыль, Міколка, Грышка	
2.	Юсуфі, Стасік, Міця Бокуць	
3.	Вадзянік, Лоўчы Сямён, Вужыны Кароль	
4.	Пятро, Гнат, Ганначка	
5.	Сяргей (мастак-анімаліст), мядзведзь Бурык, Сабака Брэх	

Заданне 9. Устанавіце адпаведнасць паміж назвай твора і тэмай, узнятай у ім. Адказ запішыце ў выглядзе спалучэнняў літар і лічбаў (напрыклад: А1, Б2, В3, Г4, Д5).

Максімальная колькасць балаў – 5 (1 бал – за кожны правільны адказ).

Назва твора	Тэма твора
А. Залаты птах	1. Паказ заняткаў братоў у час вакацый і іх адносін да вучобы
Б. Датрымаў характар	2. Пра пошукі маладым пакаленнем сваіх шляхоў
В. Лебядзіны скіт	3. Вайна, убачаная дзіцячымі вачыма
Г. Салодкія яблыкі	4. Падарожжы братоў у пошуках невядомага злодзея
Д. Крыніца	5. Пра любоў людзей да сваёй Радзімы, свайго народа

Адказ: А__, Б__, В__, Г__, Д__.

Заданне 10. Запоўніце табліцу, размеркаваўшы звесткі з жыцця і творчасці адносна прозвішча пісьменніка (грамадскага дзеяча): *1) узначальвае Магілёўскае абласное аддзяленне Саюза пісьменнікаў Беларусі; 2) надрукаваў першую кнігу на беларускай мове; 3) штогод пешшу падарожнічаў па Беларусі і збіраў фальклор; 4) месца нараджэння – вёска Акінчыцы Мінскай вобласці (у сям'і лесніка); 5) аўтар апавядання "Васількі".*

Максімальная колькасць балаў – 5

Аўтар	Звесткі з жыцця і творчасці
Францыск Скарына	
Алесь Казека	
Міхась Лынькоў	
Ян Баршчэўскі	
Якуб Колас	